

So JONG-JU

Poesies

Traducció de Hwang Seung Ok i Hermínia Mas.

Barcelona: Edicions del roure de can roca, 2017, 64 p.

Per no ser més agosarat que una de les traductores, Hermínia Mas, i que l'editor, Josep-Francesc Delgado, no diré que amb el volum *Poesies* de So Jong-Ju tenim la primera traducció poètica del coreà al català, però podria molt ben ser. Del coreà en general, no, perquè des del 2017 podem llegir el recull de contes titulat *L'acusació*, signats amb el pseudònim «Bandi», publicat per Edicions del Periscopi i traduïts del coreà per Hèctor Bofill i la seva esposa, Hye Young Yu. Només per això ja hauríem de fer repicar campanes, però per desgràcia aquests títols, magníficament traduïts i editats, molt em temo que passaran força desapercibuts, com tantes i tantes bones traduccions que cada any es publiquen en català. So Jong-Ju (1915-2000) és un dels grans poetes coreans del segle XX i un dels més universals, com destaca Hermínia Mas al pròleg: «Els poemes de So Jong-Ju són profundament coreans i ens donen informació molt completa i detallada sobre la vida, el món i tot l'imaginari mític coreà, però alhora ens parlen d'emocions, sentiments, reflexions i sensacions universals.» (p. VII) Fins ara n'havíem de llegir l'obra a partir de les traduccions al castellà, al francès o a l'anglès. Des d'aquest 2017 ja podem gaudir en català d'una antologia variada i significativa de la seva poesia. Variada perquè recull poemes de les cinc grans etapes en què s'ha estructurat la seva obra, i significativa perquè la formen trenta-vuit poemes curosament triats per les traductores, totes dues professores de l'Escola Oficial d'Idiomes de Barcelona: la coreana Hwang Seung Ok, bona coneixedora de la literatura del seu país, que ha permès de treballar a partir dels textos originals, i l'escriptora i professora de català Hermínia Mas, que ha fet que les traduccions semblin textos escrits originàriament en català, si n'exceptuem noms propis o referents culturals en un sentit ampli (culinaris, literaris...), naturalment, com han de ser les bones traduccions.

Què hi trobarem, en els seus poemes? Com apunta Josep-Francesc Delgado, a la «Nota de l'editor» (p. I-II), la vida quotidiana d'una Corea que com tants altres pobles, i individus, és clar, ha patit colonitzacions en diverses èpoques, la més recent plenament viscuda per l'autor, ja que els japonesos la van ocupar del 1910 al 1945; que com tants altres pobles ha vist com les seves classes populars eren explotades pels colonitzadors i per les elits; que com tants altres pobles té uns mites i unes llegendes que el singularitzen; que com tants altres pobles ha viscut moments d'eufòria i de frustració; etc., etc., etc. No voldria fer la impressió, amb aquestes afirmacions, que el poble coreà és el protagonista de la majoria dels poemes de So Jong-Ju, no.

Alguns poemes, com l'extraordinari «Sabeu on és aquell país?», ens podrien fer pensar en aquesta poesia col·lectiva, que tant d'èxit va tenir arreu amb el realisme històric o social. I dic que no, perquè la majoria de poesies del recull són gairebé intimistes, amb el jo poètic, identificable amb l'autor, com a protagonista principal. La resta de poemes ens parlen de gent anònima, i normalment pobra però lluitadora a més no poder, com un picapedrer, un poeta savi i engabiats, un rodamon o fins i tot un bou que «Tant se val que visqués i morís així / per algun pecat d'una altra vida» (p. 26). Però el més significatiu, al meu entendre, de tots aquests personatges populars és el venedor de verdures Kim Jongap (p. 27-28), un pagès que «va coix, i viu amb l'orgull de poder educar el seu fill», un pagès emigrat a Seül, que com la majoria de la gent del camp cada any «se'n va al seu poble, Somsan», el mateix poble, en aquest cas, d'un dels presidents de Corea del Sud, Park Jungi, líder de la industrialització de Corea, però repressor de les llibertats, assassinat l'any 1979 per un alt càrrec del règim del mateix poble. Un poema que acaba amb un vers contundent: «en Kim Jongap és més digne que ells».

Tornem als poemes protagonitzats pel jo poètic. Sens dubte, hem de començar, com fan les antologies i traductores, per aquell «Autoretrat» en què el poeta es presenta amb tota la cruïsa, sense renunciar a les arrels, però sense amagar res: «M'ha tocat viure coses / que m'han fet passar vergonya» (p. 1). Un poema que acaba amb dos versos colpidors: «He anat per la vida sota el sol i l'ombra, / com un gos malalt panteixant, amb la llengua penjant» (p. 2). És l'únic autoretrat de l'antologia, però hi ha alguns poemes més en què fa un repàs esplèndid i sintètic de la seva vida, com poden ser «Núvols d'un nen» (p. 31), «Poema d'un vell» (p. 40) o, sobretot, el preciós, intimista i alhora universal «La casa de Gilmage» (p. 36), que parla d'ell, és clar, però també de tants i tants éssers humans que al llarg del segle XX van deixar els pobles per ocupar els suburbis de les ciutats, van treballar com esclaus per educar els fills i ara els esperen un cop l'any, amb sort, perquè han hagut de marxar a l'estranger. Entre els poemes del jo no podem deixar de banda el que podríem anomenar bloc d'infantesa; una infantesa en què la mare i, sobretot, la padrina tenen un gran pes; una infantesa en què el poble nadiu, Gilmage, hi és predominant; una infantesa recuperada a partir de les petites coses quotidianes: la carbassera de la mare, les orquídies d'hivern, les grues dels brodatos o els cucuts que canten i ploren alhora; una infantesa, malgrat el que ens podria fer pensar una lectura ràpida dels poemes, que no és pas, ni de bon tros, un paradís perdut, ja que la solitud («Només el cant del cucut», p. 23, o «El nen que es cuida de la casa», p. 30, en poden ser bons exemples) o la duresa i pobresa del món rural («Any de mala collita», p. 12, posem per cas) hi són ben presents. Crida l'atenció, almenys per a un oriental diria jo, que els poemes més tristos, més desesperançats, més durs, com alguns dels que hem esmentat, acabin sempre amb un bri d'esperança, o més que un bri, una gran força per tirar endavant i per no deixar-se arrossegar pel pessimisme. La clau d'aquest, diguem-ne, fenomen crec que l'hem de buscar en el *han*, el sentiment més característic del poble coreà, segons els especialistes. Un sentiment del qual el professor Antonio Doménech del Río, un dels grans especialistes occidentals en cultura coreana i l'únic

estranger, segons el butlletí dels Estudis de l'Àsia Oriental de la UOC, guardonat amb el premi Hwagwan, el més rellevant de Corea del Sud en l'àmbit cultural, ha dit: «L'*han* representa una emoció de tristesa, dolor, desig insatisfet... però, a la vegada, dins el mateix sentiment existeix la força per a superar la frustració continguda» (<https://www.casaasia.cat/noticia/detalle/19804-un-segle-de-literatura-coreana>) (lectura 15-11-2017). No hi ha dubte que en molts poemes de So Jong-Ju l'*han* hi és ben present.

No voldria acabar aquesta ressenya sense fer algunes referències, si més no les que ens permet una traducció, als aspectes més rellevants de l'estil i la poètica de So Jong-Ju. En primer lloc, cal destacar l'abandó total, almenys en els poemes antologats, de les formes estròfiques tradicionals coreanes, com ara el *sijo*, una de les més populars i antigues, formada per tres versos de 14 o 15 síl·labes cadascun. Formalment, la seva poesia, com bona part de la que es fa a Corea al segle XX, segueix models estròfics occidentals i a més introdueix el poema narratiu, present a l'antologia en títols com «Un assumpte de banyes i un pou», «Any de mala collita», ja esmentat, o «Dones sota l'arbre Dang-San», un cant a l'alliberament de la dona que, «de joves han de creure els pares, de casades els sogres, i a més a més els marits, i com que fan totes les feines més pesades no els queda cap estona lliure» (p. 18). En segon lloc, s'ha de tenir ben present la seva poètica, diàfanament presentada al poema homònim, «Poètica», que acaba amb aquesta estrofa: «L'art de la poesia / és deixar un tresor / esperant al fons» (p. 13). I en tercer lloc, lligada a aquesta contenció que predica, i aplica, cal posar en relleu els principals recursos literaris que utilitza, rics i molt lligats a la tradició popular: les comparacions, d'allò més abundants i originals («El blau aquarel·lat del cel / com el color perdut de la ceràmica de la dinastia Li», p. 17; «Les belles noies de pell blanca com pastís de neu», p. 29; etc.); les interrogacions, sovint retòriques (al poema «Febrer», per exemple, són les que es fa un nen i tenen una gran dosi d'innocència i gran contingut poètic: «Si faig volar l'estel, podré seguir l'ànec salvatge?», p. 3); les exageracions poètiques, tan freqüents en la literatura popular («Fins i tot el cel se'n sent, d'aquest virus, i se sent com si l'haguessin picat milers d'abelles», p. 10); les personificacions; les metàfores, els paral·lelismes... No em puc estar d'acabar amb un poema que en concentra un bon grapat, d'aquests i d'altres recursos. Es titula «Flor serena», i diu així: «Ànima, / no cal que volis com un ocell. / Ànima, / no cal que arribis com un núvol / i te'n vagis com la pluja. / Seré un pou quiet que ni ve ni se'n va? / O seré una flor serena?»).

Pere Martí i Bertran
Vilafranca del Penedès